

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 9.—, inozemstvo
Din 64.—, — Poštno-čekovni
račun 10.603.

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5
Telefon interurban 113.

Cena inseratov: cela
stran Din 2000.—, pol stra-
ni Din 1000.—, četrt strani
Din 500.—, 1/8 strani Din 250.—,
1/16 str. Din 125.—, Mali ogla-
si vsaka beseda Din 1.20.

Mir in pravica.

Središče prizadevanja za mir in pravico ter prijateljske odnošaje med narodi tvori dandanes Pariz pod vodstvom Brianda in zvesto mu stoji ob rami naš Beograd. To je tudi popolnoma razumljivo, saj so ravno za svobodo in pravico Francozi in Srbi žrtvovali v strašni svetovni vojni največ življenj in premoženja.

Vsi Slovenci, vsi Jugoslovani brez izjeme to plemenito in človekoljubno stremljenje z vsem srcem in z vso dušo odobravamo in podpiramo, kajti kaj bi nam bilo kot delavnim ljudem in kristjanom ljubše, kakor to, da v lepem sožitju sosed sosedu, občina občini, država državi in narod ob narodu delamo v miru in redu za blagostanje in napredek. Saj je v tem prava pravica in svoboda, ki se izživi v plemeniti tekmi za duševne in telesne dobrine.

Ker smo tako razpoloženi in ker hočemo tako delati, pa nas vznemirja zadnji čas delo in izjave odgovornih mož ter pisava raznih nemških, posebej avstrijskih listov.

Avstrijski kancler Šober je v tem oziru rekel nekaj, čemur se moramo čuditi, ko je namreč dal izjavo ob svojem političnem potovanju časnikarjem v Parizu. V tej izjavi po poročilih listov trdi, da »se je nam (koga misli z »nam«?) Marburg vzelo, da je postal jugoslovanski Maribor in da so avstrijski merodajni krogi pripravljene opustiti zgradbo nove železnice, ki naj veže Celovec in Gradec, ako dobijo Maribor nazaj«.

Da ne bo nobenega dvoma, nobene nejasnosti in nobene zmote, povemo gospodu Šoberju in vsem, ki enako mislijo in govorijo, kakor je on to razodel: Mi ne trgujemo s svojo narodno svobodo ne s svojo zemljo in ne s svojimi dušami. Narod na Murškem polju, v Slovenskih goricah, na Kozjaku in v Dravski dolini je od vekov slovenski in je sedaj v narodno svobodni svoji državi pod svojim narodnim vladarjem, in to mora ostati tako, dokler bo slovenski kmet kot gospodar oral tukaj svojo zemljo in bo slovenska mati učila svojega otroka moliti Boga in spoštovati očeta v svojem materinskem jeziku. Mi nikdar nismo in nikomur, tudi avstrijskim Nemcem ne, ničesar vzeli. Ob sklepu svetovne vojne smo Slovenci na severu iz lastnega nagiba in iz lastne moči vzeli upravo naše

zemlje v svoje roke ter s svojim poštenim delom napravili v tistih burnih časih na svojem ozemlju mir in red, kakor je bil tedaj le malo kje v Evropi. Do tedaj teptani, zapostavljeni in zaničevani smo bili žejni pravice in narodne svobode, pa smo si jo vzeli in tudi drugim delili. Pravični zmagovalci so nam to v svetovnem miru potrdili.

Predobro smo izkusili, da krivica in nasilje boli, zato ga nismo izvrševali in življenje, imetje in blagostanje ter več kot široka narodna svoboda tistih redkih priseljenih Nemcev med nami je najbolj živa priča naše miroljubnosti, pravičnosti in prizanesljivosti.

Res pa je tudi, da se je nam vzela pred vojno in po vojni naša zemlja, kjer se je stoletja glasila do danes naša govorica. Nam se je vzel jugoslovanski element okoli St. Gotharda, nam se je vzela vsa zavedna okolica Radgone z Radgono, vzela se nam je Lipnica in Špilje in cela Koroška, zibelka slovenske svobode in slovenske besede in ob tem položaju govori gospod kancler Šober zaradi par stotin priseljenih Nemcev v Mariboru in radi par tisoč bivših nemškutarjev o tem, naj bi se ogrom-

no slovensko ozemlje med Muro in Dravo z okroglo 200.000 ljudi jim dalo nazaj. Takšne zahteve, ako so resnobno stavljene, niso v skladu z resnico ter tudi niso v soglasju z zahtevo svetovnega miru, ki jo stavijo vsi narodi. — Toda vsi ti poznajo premo naš ponos in našo ljubezen do zemlje in narodne svobode. Ujedinjeni Slovenci, Hrvati in Srbi ne bomo dali nikdar več gospodovati nad seboj in nikdar več ne bo na primer mestni svet mariborski sklep, ali bo Cirilova tiskarna ali kdo drugi imel pol metra dvojezičnega napisa ali ne in nad našimi grobovi se ne bo nič več prepovedoval slovenski napis in po javnih prostorih prepovedovala živa slovenska govorica, kakor je bilo to do časa naše narodne svobode.

Ne iz naslova nemškega naroda ne iz naslova avstrijske republike nimate pravice niti na en milimeter naše zemlje, pač pa imamo mi onstran naših državnih mej velike narodne terjatve. — Kdor hoče resnično prijateljsko sožitje in lepo sosedsko razmerje med državami in narodi, kdor hoče medsebojno dopolnjevanje gospodarskih dobrin in njihovo izmenjavo, ta mora z označenimi dejstvi računati, kajti sicer ruji osnovne temelje, na katerih naj počiva mir in red med narodi in državami v Evropi.

V NAŠI DRŽAVI.

Pogajanja za spremembo trg. pogodbe med našo državo in Avstrijo. Pogajanja za spremembo trgovske pogodbe med Avstrijo ter Jugoslavijo so bila zaključena brez uspeha, ker je odklonila Avstrija vse odškodnine za naše gospodarske proizvode in bo uvedla najbrž monopol žita ter moke.

Oddelek nemškega vojnega brodogaja je prispel 15. maja v našo luko v Splitu, kjer je bil svečano sprejet. Ker se je mudil v Splitu Nj. veličanstvo kraljica s prestolonaslednikom, je bilo njej na čast oddanih 21 strelav z nemške križarke Königsberg in moštvo je zaklicalo trikratni: hura!

V DRUGIH DRŽAVAH.

Avstrija bo praznovala letos na prav slovesen način 10 letnico koroškega plebiscita.

Preosnova bolgarske vlade. Bolgarska vlada je bila preosnovana tako, da so v novem ministrstvu po trije ministri skupine Cankova, Burova ter Ljapčeva.

59. zasedanje Društva narodov zaključeno. Tokratno 59. zasedanje sveta Društva narodov, ki se je vršilo pod predsedstvom našega zunanjega ministra dr. Marinkoviča, je zaključeno. Sporna vprašanja med Francijo ter Italijo se bodo obravnavala diplomatskim putem.

Evropska zveza držav. Vodilni politiki evropskih držav uvidevajo nujnost organizacije Evrope po vzgledu Združenih ameriških držav. Le na ta način vladana Evropa bi bila gospodarsko močna in nepremagljiva. Za izvedbo tega cilja se posebno zavzema francoski zunanji minister Briand. Te dni je razposlal 29 evropskim državam posebno spomenico, v kateri razlaga načrt velike zvezne države.

Izpraznitev Porenja. Po končnem uveljavljenju Youngovega načrta bo tudi Francija končala izpraznitev Porenja do 30. junija.

Indijsko gibanje. Gandhi je še vedno zaprt, a ne obsojen. Njegovega naslednika v nacionalističnem gibanju so tudi zaprli. Voditeljica indijskega pokreta je postala žena Gandijevega naslednika gospa Naidu. Tudi njo bodo aretirali, ako bo hotela voditi indijske prostovoljce pri napadih na solna skladišča. Po nekaterih pokrajinah so uvedli indijski kmetje samoupravo na ta način, da so ustanovili lastna sodišča za poravnavo svojih sporov, ne bodo

več plačevali davkov in strogo prezirali ladne uradnike ter pristaše. Aretacije nasilnih pokretašev se nadaljujejo. Na podlagi razgovorov med predsednikom angleške vlade Macdonaldom in indijskim podkraljem Irwinom se bo vršila indijska konferenca 15. oktobra v Londonu. Ob tej priliki bi se naj rešilo indijsko vprašanje, da bo enkrat mir med angleško nadvlado in po samostojnosti hrepenečimi indijskimi nacionalisti.

ustanovil tudi ženski (drugi) red in je umrl 4. avgusta 1221 v Bologni. Papež Gregor IX. ga je proglasil svetnikom leta 1234. Na čelu posameznih dominikanskih samostanov je bil prior, provincijo je vodil provincijonalni magister (učitelj), celotnemu redu je načeloval generalni magister. Dominikanci so se odlikovali na polju cerkvene znanosti in je izšel iz tega reda še danes tolikanj priznani mislec sveti Tomaž Akvinski.

Sv. Frančišek in Dominik.

Sv. Frančišek Asiški.

Sv. Frančišek Asiški je bil sin bogatega trgovca Petra Bernardone in plemenite Pike Asiške, rojen leta 1182. Krstili so ga za Janeza, pozneje domov dospeli oče ga je imenoval Francesko (mali Francoz). Učil se je latinščine in francoščine, in pomagal očetu kot mladenič v trgovini s suknom. Po naravi vesel in poln življenja, je hotel postati vitez. Pri vsem bogatem življenju je ohranil izredno dobrosrčno srce napram revežem. Ujetništvo ter bolezen sta ga spreobrnila, z vso silo se ga je oprijela ljubezen do Zveličarjevega uboštva. Začel je življenje samotarja. V cerkvi sv. Damijana je slišal glas božji: »Franc, popravi mojo razpadlo hišo.« Vzel je ta klic dobesedno in začel popravljati v okolici cerkve ter kaple, med drugimi tudi kapelo sv. Marija angelska (Porcijunkola). V starosti 24 let je bil od lastnega očeta razdedjen radi čudaškega življenja. Hodil je okrog kot berač ter pridigal po deželanom. Ko se mu je pridružilo 12 tovarišev, je sklenil: osnovati bratovščino, ki naj bi posvečevala ljudi s pridigo ter uboštvo. Z novimi pravili se je podal leta 1209 k papežu Inocenciju III. in prosil za potrdilo. Prejel je le ustmeno dovoljenje: po novih pravilih živeti, zbirati učence ter pridigati. — Spremenil je večkrat ter izpopolnil pravila, ki so bila od svete stolice potrjena še leta 1223. Obleka frančiškoveh malih bratov je bila taka, kakor so jo tedaj nosili italjanski kmetje, temna sukna halja s kapuco, krog ledij vrv. Predstojnik posamezne redovne hiše se je imenoval gvardijan, najvišji v pokrajini minister provincije in vodja celega reda generalni minister (služabnik). Pokrovitelj novega reda je bil eden od kardinalov. Na pobudo svetega Frančiška je nastal tudi ženski red pod vodstvom njegove istomišljenke sv. Klare, red klarisinj (drugi red), ki je dobil pravila leta 1224. Poln navdušenja za širjenje svete vere se je hotel podati Frančišek v Maroko v Afriko leta 1213, a ni mogel radi bolezn. Dvanajst njegovih učencev je prejelo tamkaj mučeniško krono. Leta 1219 je šel v Egipt, da bi spreobrnil sultana Kamila. Od tamkaj je romal v Palestino in je pustil v Jeruzalemu svoje učence kot čuvarje svetlega groba. Leta 1224 ga je poveljčal Kristus na Alvernskem

hribu v italjanskih Apeninih s svojimi ranami, katere je skušal prikrivati do svoje smrti. Umrl je 4. oktobra 1226 v porcijunkolski kapeli in ga je proglasil svetnikom papež Gregor IX. že leta 1228.

Sv. Frančišek je bil čudovito globoka narava, čist in priprost. Ker je premagal v sebi posledice izvirnega greha, je občeval z naravo kakor človek pred prvim padcem, živali so slušale njegov glas.

Sv. Dominik.

Sv. Dominik se je rodil leta 1170 v Calarogi na Španskem kot sin dobre družine. Visoko bogoslovno naobražen je spremljal leta 1203 svojega škofa v Rim in je spoznal na povratku žalostne verske razmere v južni Franciji. Z navdušenjem se je oprijel z besedo ter uboštvom spreobračanja krivoverskih albigencev. Njegove besede in nastop je rodil izreden uspeh. Pridružili so se mu tovariši in leta 1215 je razkril papežu svoj načrt: osnovati red s ciljem, pobijati krivoverstvo s pridigo in dušeskrbjem. Podlaga Dominikovemu redu so bila pravila sv. Avgušтина. Novi red se je širil naglo in že leta 1220 se je vršil v Bologni na Italjanskem prvi generalni kapitel. Ob tej priliki je bilo sklenjeno popolno uboštvo in Dominikov red je bil prištet med beraške. Dominik je

Tretji red.

Tretji red tvori nekako vez med posvetnim in redovnim življenjem. Člani tretjega reda živijo zunaj med svetom, vendar skušajo posnemati redovne vaje in posebno se uriti v spokornosti. — Oživotvorjenje tretjega reda je zasluga obeh ustanoviteljev beraških redov. Sv. Frančišek je hotel zakoncem, katerim ni bil dovoljen vstop v samostan, kot nekako nadomestilo samostan poslati v njihovo hišo.

Tretji red sv. Dominika, takozvani »Kristusovi miličniki« so imeli prvotno poleg spokornega življenja še dolžnost, braniti cerkveno posest pred krivoverci; a kmalu se je prelevil v spokorno bratovščino in bil potrjen od papeža leta 1405. Dominikov tretji red je razširil molitev svetega rožnega venca.

Oba beraška reda in prav posebno še frančiškanski je našel med krščanskim ljudstvom neverjetno hitro odmev. Priprosti narod je sprejel sinove svetega Frančiška z največjo ljubeznijo, papeži so jih cenili visoko in jih obdarovali z raznimi predpraviciami.

Priporočajo se pri nakupu blaga manufakturna trgovina
M. E. ŠEPEČ
Maribor, Grajski trg. šte. 2

Najlepše darilo za birmance je lep molitvenik!

Velika izbira molitvenikov v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru

Koroška cesta 5

Aleksandrova cesta 6

Naslov molitvenika	DINARJEV	
	Rdeča obreza	Zlata obreza
Ključek nebeški	15	20
Moj tovariš	16	20
Češčena Marija	14	16, 17, 18, 41, 45
Rajski glasovi	—	23, 24, 25, 26, 39, 53, 58
Kvišku srca	—	16, 17, 18, 28, 40, 42
Slava Bogu	7	14
Za Jezusom	13	26
Pri Jezusu	9	30, 42
Oče naš	—	26
Kam greš	8.50	24, 34
Sv. Pomlad	7.50	11, 14, 20, 28
Angelček	6	10, 12, 16, 19, 26, 30
Življenje mojega življenja	11	16, 20, 28, 35
Marija Pomočnica	11	14, 20
Reši svojo dušo	11	14, 20
Družbenik Marijin	16	22, 44
Besede življenja	22	30
Sv. Anton Paševanski	24	28, 48